

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN TO‘QIMACHILIK SANOATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

Namangan to‘qimachilik sanoati
instituti rektori

Q.M. Xoliqov
2024 yil “28” avgust

Ro'yhatga olindi BD60721300-2.01
2024 yil 28 avgust

“MUTAXASSISLIKKA KIRISH”
FANINING FAN DASTUR

Bilim sohasi	700 000-Muhandislik, ishlov berish va qurilish sohalari
Ta’lim sohasi:	720 000-Ishlab chiqarish va ishlov berish sohalari
Ta’lim yo‘nalishi:	60721300-Tabiiy tolalarni dastlabki ishlash texnologiyasi (paxta)

Namangan-2024 y.

Fan/modul kodi MK		O'quv yili 2024-2025	Semestr 4	ECTS- Kreditlar 5
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 5
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Mutaxassislikka kirish	75	75	150
2	I. Fanning mazmuni: <i>Fanni o'qitishidan maqsadi</i> – paxta tozalash korxonalari mutaxassislarini mutaxassislik fanidan kerakli tajriba, fan bo'yicha bilimlar darajasi bilan ta'minlash. <i>Fanning vazifalari</i> - talabalarni ushbu fan bo'yicha olgan nazariy va amaliy bilimlarni o'zlashtirish natijasida ishlab chiqarishda amaliy ishlarida bajara oladigan ko'nikmalarga ega bo'lish. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) 2.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. "Mutaxassislikka kirish" fanining mazmuni, predmeti va metodi. Kirish. Fanning maqsadi va vazifalari. Tabiiy tolalar haqida umumiy ma'lumotlar. Paxta tozalash texnologiyasi xaqida umumiy ma'lumot 2-mavzu. "Mutaxassislikka kirish" fanining mazmuni. "Mutaxassislikka kirish" fanida xususiy metodlarning qo'llanilishi. Fanning "Materialshunoslik", "Yengil sanoati muhandisligi", "Texnologiya mashina va jihozlari" "Yengil sanoat mahsulotlarini loyihalash asoslari", "To'qimachilik texnologiyasi" To'qimachilik tolalari muhandisligi" va boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi. 3-mavzu. Mutaxassislikka kirishning mohiyati Yo'nalish bo'yicha olib boriladigan faoliyatning mohiyati. O'zbekiston Respublikasining engil sanoat tizimida tikuv, trikotaj va zardo'zlik korxonalarining tutgan o'rni. 4-mavzu. Fanning maqsadi va vazifalari Mutaxassislikka kirishning maqsad va vazifalari. Oliy ta'lim haqida			

tushuncha. Oliy ta'limning me'yoriy hujjatlari.

5-mavzu. Namangan to'qmachilik sanoati institutining tashkiliy tarkibi.

Ta'lim berayotgan oliy ta'lim muassasining tashkiliy tarkibi. Talaba tahsil olayotgan kafedra tarixi. Tanlangan ta'lim yo'nalishi va o'qitiladigan fanlarhaqida tushuncha.

6-mavzu Talabalarning huquq va burchlari.

Talabalarning huquq va burchlari. Talabalar bilimni reyting tizimi asosida baholash.

7-mavzu. Kurs loyiha (ishi) ni bajarish hamda rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar.

Kurs loyihani bajarish hamda rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar. Kurs ishini bajarish hamda rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar. Bitiruv malakaviy ishini bajarish hamda rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar.

8-mavzu. Bitiruv malakaviy ishini bajarish hamda rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar.

Bitiruv malakaviy ishini bajarish hamda rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar.

9-mavzu. Tikuvchilik korxonalari to'g'risida ma'lumot

Tikuvchilik korxonalari to'g'risida ma'lumot. Tikuvchilik korxonalarining faoliyati. Korxona strukturasi.

10-mavzu. Paxta sanoati va paxta tozalash korxonalari to'g'risida ma'lumotlar.

Paxta tozalash mashinalarining yaratilish tarixi. Paxta tozalash mashinalari to'g'risida ma'lumotlar. Maxsus mashinalar. Yarimavtomatlar.

11-mavzu. Paxta sanoati mashinalarining yaratilish tarixi. Paxta sanoati mashinalari to'g'risida ma'lumotlar.

Paxta tozalash korxonalarining jihozlari to'g'risida umumiy ma'lumotlar. Paxtani qayta ishlash mashinalari, ularni kamchiliklari va ularni barataf qilish.

12-mavzu. Paxta tozalash korxonalarining qabul qilish to'g'risida umumiy ma'lumotlar. Tayyorlov bo'limi jihozlari to'g'risida umumiy ma'lumotlar**

Paxta tozalash korxonalarining tayyorlov bo'limi jihozlari to'g'risida umumiy ma'lumotlar I- II- III- zonalar , lentali transportyorlar

13-mavzu. Paxta tozalash korxonalarining tayyorlov bo'limi jihozlari to'g'risida umumiy ma'lumotlar**

Paxta tozalash korxonasidagi mutaxassislar faoliyatini o'rganish. Korxona ma'muriyati, hisobxona, Paxtani seleksion navlari. Uni aniqlash jarayonlari.

14-mavzu. Paxtani quritish, tozalash, jinlash, lintersh, preslash jihozlari to'g'risida ma'lumotlar

Paxta tozalash korxonalarida ishlatiladigan transport vositalari. Paxta tozalash korxonalarida ishlatiladigan transport vositalarin va ularni tasnifi.

15-mavzu. Paxta tozalash korxonasidagi mutaxassislar faoliyatini o'rganish.**

Paxta tozalash korxonasidagi mutaxassislar faoliyatini o'rganish. Korxona ma'muriyati, hisobxona, laboratoriya xonalari, tarozi va enginer va xodimlarni faoliyatini o'rganish.

III. Tajriba mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Tajriba ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Mutaxassislik fanlarini o'qish vaqtida adabiyotlardan foydalanish.
2. Oliy o'quv yurtlarida talabalar bilimni reyting tizimida baholash me'zonlarini o'rganish
3. Oliy o'quv yurtlarida kurs ishi va kurs loyihalarining bajarish va rasmiylashtirish tartibini o'rganish
4. Ishlab chiqarish korxonalarida malakaviy amaliyotlarni tashkil etilishini o'rganish
5. Paxta va tola haqida umimiy ma'lumotlar.
6. Paxta, tola, xususiyatlarini o'rganish.
7. Paxta va tola uchun belgilangan davlat standartlarini o'rganish.
8. Paxta tozalash korxonalarida laboratoriya jihozlari haqida umumiy ma'lumot.
9. Paxtani qabul qilish tartibi.**
10. Paxtani saqlash tartibi va g'ramalsh mashinalari.**
11. Paxta tozalash korxonalarining I, II, III-zonalari ish faoliyatini amaliy o'rganish.**
12. Paxta tozalash korxonalarida paxtani tashishda pnevmotransport jihozlarini o'rganish
13. Paxtani quritish va tozlash jinlash, chigit linterlash, preslashni o'rganish.
14. Paxta tolasini to'qimachilik korxonalarida qayta ishalsh. titish, pitalash, piliklash, yigirish, to'quv jarayonlarini ketma ketlik asosida o'rganish.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar:

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Muayyan ta'lim o'quv yurti tarixini o'rganish
2. Engil sanoat sohasi tarixi, bugungi kuni va istiqbollari haqida ma'lumotlar to'plash
3. Engil sanoat sohasidagi ishlab chiqarish korxonalar haqida ma'lumotlar to'plash
4. Tanlangan ta'lim yo'nalishi haqida ma'lumotlar to'plash
5. Oliy o'quv yurti talabalari odob-axloq qoidalari Nizomini o'rganish

6. Sohaning etakchi olimlari va mutaxassislari haqida ma'lumot to'plash.
7. Paxta sanoati haqida ma'lumotlarni o'rganish.
8. Paxta tarixini o'rganish.
9. Paxta, tola, va chigit haqida ma'ulot to'plash
10. Paxtani urug'uni tayyorlash va ekish, sug'orish jarayonlari haqida o'rganish.

“Mutaxassislikka kirish” bo'yicha talabaning mustaqil ta'limi shu fanni o'rganish jarayonining tarkibiy qismi bo'lib, uslubiy va axborot resurslari bilan to'la ta'minlangan. Auditoriyadan tashqarida talaba darslarga tayyorlanadi. Bundan tashqari ayrim mavzularni kengroq o'rganish maqsadida qo'shimcha adabiyotlarni o'qib referatlar tayyorlaydi.

Uyga vazifalarni bajarish, qo'shimcha darslik va adabiyotlardan yangi bilimlarni mustaqil o'rganish, kerakli ma'lumotlarni izlash va ularni topish yo'llarini aniqlash, internet tarmoqlaridan foydalanib ma'lumotlar to'plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to'garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola va ma'ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi.

***«Namangan Paxta teks kosonsoy paxta tozalash» korxonasi talablari bo'yicha tuzilgan mavzular.*

V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalar.

Talaba bilishi kerak:

Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Talaba:

–Paxtasanoatida mutaxassislikka kirish haqida umumiy tushunchalar, obyektlarni o'rganish, asosiy va yordamchi bo'limlarni o'rganish va uskunalarni loyihalashda dasturlar tanlash, loyihalar ishlab chiqishda zamonaviy dasturlarni qo'llash haqida tasavvurga ega bo'lishi;

–paxta tozalash korxonalari asosiy ishlab-chiqarish bo'limlarining texnologik jarayonlari ketma-ketligini, ishlab chiqarish bo'limlar ketma-ketligini, paxta tozalash korxonalari texnologik jarayonlarini ta'minlash uchun kerakli binolar va qurilmalarni loyihalashda zamonaviy dasturlarni bilishi va ulardan foydalana olishi;

–paxta tozalash korxonasi obyektlari loyihasini ishlab chiqishda kerakli va afzal dasturlar, ishlab chiqarish bo'limlari texnologik jarayonini loyihalashda amaliy dasturlardan foydalanish bo'yicha ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

4

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- Ma'ruzalar;
- Amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari;
- Interlock keys-stadiylar;
- Kchik guruhlarda ishlash;
- Taqdimotlar qilish;

- Jamoa bo'lib ishlash;
- Video materiallar tayyorlash
- Individual ishlash.
- virtual reallik;
- gamifikatsiya;
- mobil platforma;
- courselab;
- javascript
- autoplay.

5

7. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid amaliy tushunchalarini to'liq o'zlashtirish, fan yuzasidan mustaqil fikrlay olish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratga loyiha bo'yicha topshirish.

6

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari Asosiy adabiyotlar

1. Зикриеев Э.З. Пахтани дастлабки қайта ишлаш. Ўқув қўлланма. – Т.: Мехнат, 2002. – 290 бет.
2. Ф.Б. Омоновнинг умумий таҳирири остида тайёрланган “Пахтани дастлабки ишлаш” бўйича справочник (маълумотнома). Тошкент-“Ворис”-2008й.
3. М.А. Babadjanov. Texnologik jarayonlarni loyihalash. Darslik. – T.: Cho'lpon, 2009. – 182 bet.
4. Sarimsakov O.SH. “Aerodinamika va pnevmotransport” fani bo'yicha darslik. «Navro'z» nashriyoti, 2021. 156 bet.
5. Sarimsaqov. O. Sh. “Paxtasanoatida aerodinamika va pnevmotransport”. Darslik. Namangan-2023.
6. Muradov. R. “Paxtani xavo yordamida tashuvchi qurilma samaradorligini oshirish asoslari”. Namangan-2015. Darslik
7. R. Muradov. B.Negmatov. G. Qodirova. “Paxta tolasi changlarini gravitatsiya maydonida cho'kish jarayonlarini jadallashtirish”. Namangan “Istedod ziyo press” -2021
8. Н.А. Исмагов, Ф.Д. Бобоев, Ш.Ж. Юлдашева. Аспирация ва пневмотранспорт қурилмалари. Дарслик. Т.: -2006. 180 бет.
9. А.П. Парпиев, М.А. Ахматов, А.Қ. Усмонкулов, М.Мўминов. Пахта хом ашёсини қуритиш. Дарслик. - Т.: Чўлпон, 2009. - 186 бет.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Sh.M. Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent, "O'zbekiston", 2017 yil, 488 bet.
2. Sh.M. Mirziyoyev Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston", 2016 yil, 56 bet,
3. Sh.M. Mirziyoyev Qonun ustvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent, "O'zbekiston". 2017 yil, 48 bet.
4. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustovor yo'naishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947 sonli Farmoni.
5. Namangan to'qimachilik sanoati institutini tashkil etish to'g'risidagi Prezident Qarori. 2023 y.
6. "To'qimachilik tolalari muhandisligi" kafedrasini tarixi.
7. Oliy o'quv yurti talabalari odob-axloq qoidalarini Nizomi.
8. Ф.Б. Омонов. Пахтани дастлабки ишлаш бўйича справочник. Услугии кўлланма. Т.: Ворис, 2008. - 413 бет.
9. Зикриев Э.З. Пахтани дастлабки қайта ишлаш. Ўқув кўлланма. Т.: Мехнат, 2002. - 405 бет.
10. Справочник по первичной обработки хлопка (1 и 2 книга) под редакциии Максудова И.Т., Нуралиева А.Н. - Т.:Мехнат, 1995г. - 573 стр.
11. А.Салимов «Бирламчи тола агротехникаси». «Молия-Иқтисод», Т.: 2010 й.
12. Р.Бўриев, Қ.Жуманиязов, А.Салимов «Пахтани дастлабки ишлаш машиналаридан фойдаланиш».Т.:, «Пахтасаноат илмий маркази» АЖ – 2015
13. Sarimsakov O.Sh. "Paxtani uzatish va pnevmotransport yordamida tashish jarayonlari nazariy asoslari", Monografiya. N.: "Usmon Nosir Media" nashriyoti, 2021y. 240 bet.

Axborot manbaalar

14. <http://ziyonet.uz>
15. <http://title.uz>
16. <http://www.textileclub.ru>
17. www.modnava.ru
18. www.sifat.uz
19. [w.w.w. mayer.com](http://www.mayer.com)
20. <https://www.youtube.com/channel/UC67xuqwqxQHKMWmcGobgZiA/>

7	Fanning o'quv dasturi Namangan to'qimachilik sanoati instituti Kengashining 2024 yil "26" <i>avgust</i> "1"-sonli bayonnomasi bilan maqullangan.
8	Fan/modul uchun mas'ullar: O.Sh.Sarimsakov – Namangan to'qimachilik sanoati instituti, "To'qimachilik tolalari muhandisligi" kafedrasi professori.
9	Taqrizchilar: S. Azimov– Namangan to'qimachilik sanoati instituti, "To'qimachilik tolalari muhandisligi" kafedrasi t.f.n., dots. M.Axmatov – TTYSI, "Tabiiy tolalarni dastlabki ishlash texnologiyasi" kafedrasi dotsenti, t.f.n.